

Till Lisebergs styrelse

Miljöprovning Västlänken

Vid styrelsemötet den 15 december behandlades utkast till Lisebergs yttrande i miljöprovningen Västlänken. Bifogat finner ni Lisebergs slutliga yttrande i målet, vilket ingivits till Miljödomstolen i Vänersborg.

Andreas Andersen

Liseberg AB

Till
Vänersborgs tingsrätt,
Mark- och miljödomstolen

31 januari 2017

Mål nr M 638-16; Liseberg AB:s yttrande över Trafikverkets ansökan om tillstånd till anläggande av Västlänken m.m.

1. Inledning

- 1.1 Liseberg är i sin egenskap av fastighetsägare till Göteborg Bö 95:6, Göteborg Skår 40:17 och innehav av tomträtt till Göteborg Heden 40:38, vattenrättslig sakägare i föreliggande ansökan om tillstånd till anläggande av Västlänken. Liseberg är moderbolag i Lisebergskoncernen och ägs av Göteborgs Stad.
- 1.2 Anläggande och drift av Olskroken i planskildhet kommer inte påverka Lisebergs fastigheter eller den verksamhet Liseberg bedriver. Föreliggande yttrande avser därför endast ansökan i den del som gäller anläggande och drift av Västlänken.
- 1.3 Liseberg förstår vikten av Västlänken som förutsättning för regionens tillväxt och betydelse för Göteborgs dragningskraft och konkurrenskraft.
- 1.4 Lisebergs huvudverksamhet är driften av Lisebergs nöjespark ("Nöjesparken") som bland annat är belägen på fastigheterna Göteborg Skår 40:17, Göteborg Heden 40:38, Göteborg Heden 40:1 och Göteborg Bö 95:6. Nöjesparken är nordens ledande turistattraktion med omkring tre miljoner besökare varje år. Nöjesparken är sedan 1920-talet en av de platserna i Göteborg med högst kulturvärden. Den är en del av Göteborgs historia, dess kultur och dess människor och bidrar på ett avgörande sätt bl.a. till Göteborgs attraktionskraft som turistmål. Nöjesparkens arv och ursprung finns i den svenska folkparkstraditionen och i den europeiska lustgårdskulturen. Lisebergs uppdrag är att skapa positiva upplevelser i en grön miljö med ett sammanhang som ger minnen för livet. Verksamhetens lönsamhet balans-

STOCKHOLM
GÖTEBORG
MALMÖ

Setterwalls Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 5
P.O. Box 11235
SE-404 25 Göteborg
T: +46 31 701 17 00
F: +46 31 701 17 01
E: gothenburg@setterwalls.se
www.setterwalls.se
Reg. No: 556774-5772
Säte: Stockholm

ras alltid mot Nöjesparkens historiska arv, dess kulturella roll i staden och betydelsen för Göteborg som resmål.

- 1.5 Anläggandet av Västlänken vid etapp Korsvägen innebär bl.a. att Göteborg Heden 40:38 och Göteborg Heden 40:1 (som ägs av Liseberg) till viss del tas i anspråk för järnvägstunneln, uppgångar och schakt samt för framtida järnvägsmark. Den del av järnvägstunneln som går genom Lisebergs fastigheter är dels bergtunnel, dels betongtunnel (dvs. tunnel som anläggs i lera). Anläggandet av tunnel i lera innebär att det kommer att vara ett öppet schakt i direkt anslutning till Nöjesparkens entré och äldsta delar. Vidare kommer vissa befintliga byggnader som har betydelsefulla funktioner för Nöjesparken och som har kulturhistoriska inslag behöva rivas.
- 1.6 På grund av den påverkan som kan förutses har Liseberg synpunkter på vilka villkor tillståndet ska förenas med och hur det ska säkerställas att tillräcklig hänsyn under såväl anläggningsskedet som driftskedet tas till Lisebergs fastigheter och den verksamhet Liseberg bedriver. Liseberg har noterat att ansökan inte beskriver den påverkan som kommer att ske på Lisebergs fastigheter och verksamhet, särskilt under anläggningsfasen. Liseberg anser därför att ansökan ska kompletteras med en utförlig beskrivning av hur störningarna från anläggningsarbetena kommer påverka Lisebergs fastigheter och den verksamhet som bedrivs där, bl.a. genom grundvattenbortledning, omledning eller annan åtgärd med Mölndalsån, buller, vibrationer, damning och störningar på grund av transporter.

2. Yrkanden

Liseberg yrkar att tillståndet ska förenas med följande villkor.

- 2.1 Att tiden för framställande av anspråk i anledning av skada till följd av vattenverksamheten ska bestämmas till 20 år, räknat från den av domstolen fastställda arbetstiden.
- 2.2 Att domstolen skjuter upp frågor om påverkan från grundvattenbortledning på byggnader och annan egendom inom påverkansområdet samt ersättning för skada på grund av sådan påverkan under en prövotid motsvarande den tid anläggningsarbetena pågår. Trafikverket ska under prövotiden följa effekterna i syfte att vinna erfarenhet av verksamheten samt utreda om skada uppkommer på byggnader eller annan egendom och, om så är fallet, skadans storlek. Redovisning ska ske senast inom ett år från det att arbetena avslutats. Om skada befinner sig föreliggande ska Trafikverket ange vilken ersättning som erbjuds.
- 2.3 Att det görs ett tillägg till Trafikverkets föreslagna bullervillkor nr 5, med följande lydelse "Vid fasaderna på byggnaderna Kvarnteatern, Lisebergstea-

tern, Taubescenen, Stora Scenen, The Green Room, Wårdshuset, Huvudentrén och Rondo på fastigheten Göteborg Heden 40:38, får de ekvivalenta ljudnivåerna som riktvärde inte överstiga 50 dB(A), vid de tidpunkter Lisebergs nöjespark är öppen eller då verksamhet bedrivs i lokalerna. Liseberg tillhandahåller årligen senast den 1 januari underlag med öppettider och tider då verksamhet bedrivs i lokalerna när Lisebergs nöjespark är stängd avseende perioden 15 april -14 april nästkommande år. I underlaget angivna tider ska till sin omfattning vara likvärdig med 2016 års öppettider och tider då verksamhet bedrivs i lokalerna”.

- 2.4 Trafikverket ska minimera uppkomsten av damning från anläggningsarbetena. Detta ska ske genom vattenbegjutning och saltning av de ytor där damning kan komma att uppstå.
- 2.5 Trafikverket ska under byggtiden säkerställa att de transporter som Trafikverkets entreprenörer utför inom Lisebergs nöjespark och dess närområde inte innebär störningar såsom hinder för passage eller säkerhetsrisk för besökare eller personal i nöjesparken.
- 2.6 Avslutningsvis yrkar Liseberg att mark- och miljödomstolen förpliktar Trafikverket att betala ersättning för bolagens rättegångskostnad med ett belopp som kommer att anges senare.

3. Beskrivning av Nöjesparken

- 3.1 Liseberg invigdes i samband med Göteborgs jubileumsutställning 1923 och har majoritetsägts av Göteborgs kommun sedan den invigdes. I dagsläget har nöjesparken 40 åk- och upplevelseattraktioner, spel, musikscener, dansbana, inomhusarenor och ett stort antal restauranger och serveringar, allt i en grönskande parkmiljö. Nöjesparken har tre säsonger, sommarsäsongen som pågår från slutet av april till mitten av oktober, Halloween-säsongen då parken håller öppet runt höstlovsveckan och Jul på Liseberg, som inleds i mitten av november och pågår fram till nyår. I Nöjesparken finns även Lisebergsteatern och showrestaurangen Rondo. Nöjesparken är öppen året om för konferenser och evenemang.
- 3.2 Huvuddelen av Nöjesparken är belägen på fastigheten Göteborg Heden 40:38. Del av denna fastighet kommer ianspråkats genom permanent markåtkomst för tunneln och del av fastigheten kommer ianspråkats med tillfällig nyttjanderätt för åtkomst under anläggningsfasen. Nöjesparken bedrivs även på fastigheterna Göteborg Skår 40:17 och Göteborg Bö 95:6. Dessa fastigheter har enligt Trafikverkets uppgifter i ansökan grundvattenkänsliga byggnader eller sättningskänslig jord. Fastigheterna Göteborgs Skår 40:17 och Göteborg Bö 95:6 kommer inte beröras av något markintrång, men kan

komma att påverkas av grundvattenbortledningen. En liten del av Nöjesparken är belägen på fastigheten Göteborg Heden 40:1.

- 3.3 Nöjesparken är den sjunde största nöjesparken i Europa räknat på antalet besökare. Den internationella nöjesparksorganisationen (IAAPA) har rankat Nöjesparken som Europas fjärde bästa nöjespark. Nöjesparken måste ständigt utvecklas för att kunna upprätthålla denna storlek och leva upp till de krav och förväntningar som besökarna har. I den svåra konkurrens som föreligger mellan nöjesparker i Europa är detta en enorm utmaning. Detta innebär att Nöjesparken inte kan ses som en statisk verksamhet utan utgör en dynamisk verksamhet som ständigt måste förändras. Det är bl.a. av den anledningen viktigt att Västlänken under såväl anläggningsfasen som driftsfasen inte begränsar de framtida möjligheterna till utveckling.
- 3.4 Dessutom bedriver Liseberg en verksamhet med små marginaler. Under en sommarsäsong med 2,30 miljoner gäster är det först när antalet gäster överstiger 2,15 miljoner, som Liseberg börjar gå med vinst. Det är med andra ord otroligt viktigt att Lisebergs verksamhet påverkas så lite som möjligt under anläggningsfasen eftersom verksamhetens framtid annars hotas.
- 3.5 En annan helt avgörande faktor för förståelsen för den verksamhet som Liseberg bedriver är att den har flera olika grenar som tillsammans skapar det som besökarna upplever som Nöjesparken. Utöver åkattraktionerna är de viktigaste verksamheterna de olika restaurangerna som serverar ca 1 500 000 måltider per år, samt Stora Scenen med 200 000 – 250 000 konsertbesökare per säsong och vars område även används vid event såsom ”Trädgårdsdagar”, ”Livat på Landet”, ”Skate på Liseberg” och under säsongerna ”Halloween på Liseberg” och under ”Jul på Liseberg”. Innanför huvudentrén finns Lisebergsteatern där teater repetitioner, föreställningar, konferens och föreläsningar bedrivs. Vidare är Rondo Sveriges största showkrog, med bokningar redan nu som sträcker sig fram till 2019. Lisebergs gäster vistas till stor del utomhus och besöker Nöjesparken för att kliva in i en ”annan värld”. Den miljö som finns i Nöjesparken är därför mycket noggrant utformad med beaktande av utsmyckning, byggnadernas och miljöns utformning, ljussättning och bakgrundsljud. Alla dessa grenar och upplevelser skapar tillsammans det som är Nöjesparken, vilket måste beaktas under anläggningsfasen av Västlänken när ingrepp planeras i och i anslutning till Nöjesparken. Ingrepp i form av att t.ex. Huvudrestaurangen, Rondo, Spegeldammen eller Stora Scenen inte finns tillgänglig under en tid medför påverkan på den totalupplevelse som ett besök på Nöjesparken utgör. Detta kan innebära ett förändrat gästbeteende och minskning av marknadsandelar som sedan är svåra att återerövra. Även om t.ex. ett visst ingrepp under anläggningsfasen kan tyckas begränsat, riskerar det påverka be-

sökarens totalupplevelse, vilket kan ha förödande påverkan på Nöjesparkens långsiktiga utveckling.

- 3.6 För att säkerställa att Nöjesparkens tillgänglighet inte försämras och att besökarna inte upplever störningar på grund av anläggningsarbetena måste tillståndet förenas med villkor som särskilt reglerar hur anläggningsarbetena bedrivs i anslutning till Liseberg. Trafikverket har i ansökan endast föreslagit villkor som generellt ska skydda människors hälsa och miljön från störningar på grund av anläggningsarbetena. Med hänsyn till att Nöjesparken till största delen bedrivs utomhus och att en stor del av verksamheten är belägen i anslutning eller närheten av det öppna schaktet är det motiverat att tillståndet förenas med villkor som är utformade för att säkerställa att störningar inte kommer uppstå för besökare och anställda i och omkring Nöjesparken.

4. Motivering till föreslagna villkor

4.1 Framställande av ersättningsanspråk på grund av oförutsedd skada

- 4.1.1 Liseberg utgår från att alla skador på fastigheter och Lisebergs egendom till följd av grund- och vattenbortledning med anledning av tunnelbygget ska betraktas som oförutsedda skador.

- 4.1.2 Västlänken är ett synnerligen omfattande projekt som utmärks av ett stort mått av komplexitet. Det kan därav förutsättas att utförandets negativa påverkan på omgivningen i form av skador och olägenheter kan komma att visa sig mycket lång tid efter anläggningens färdigställande. Starka rättssäkerhetsskäl talar därför för att tiden för oförutsedd skada blir så utsträckt som möjligt (se prop. 1981/82:130 s. 585 f.). Därför yrkas att tiden bestäms till 20 år räknat från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden.

4.2 Prövotidsvillkoret för påverkan av grundvattenbortledningen

- 4.2.1 Trafikverket anger i ansökan att det utförts omfattande inventeringar och att de föreslagna skyddsåtgärder och försiktighetsmått som Trafikverket föreslagit innebär att det inte ska uppkomma skador på byggnader eller anläggningar till följd av anläggningsarbetena. För att kontrollera detta kommer Trafikverket att utföra besiktningar såväl innan anläggningsarbetena påbörjas som efter dessa har slutförts. Dessa kontroller ska närmare beskrivas i det kommande tillståndets kontrollprogram.

- 4.2.2 Liseberg har ännu inte fått ta del av samtliga inventeringar av Lisebergs byggnader och anläggningar. Liseberg kan därför inte ta ställning till om de skyddsåtgärder som föreslagits avseende grundvattenbortledning är tillräckliga för att säkerställa att skada inte kommer uppstå.

- 4.2.3 I förbifart Stockholm, se Mark- och miljööverdomstolens dom 2015-12-04, mål nr M 11838-14, föreslog Trafikverket ett prøvotidsvillkor i enlighet med det som Liseberg nu yrkat. Grunden för Trafikverkets yrkande om prøvotid vid prøvningen av Förbifart Stockholm var att verkningarna av verksamheten inte kunde förutses med tillräcklig säkerhet. I föreliggande fall är förutsättningarna för prøvningen och möjligheten att förutse eventuella skador likartade och tillståndet bör därför förenas med ett prøvotidsvillkor avseende påverkan på grund av grundvattenbortledningen.
- 4.3 Bullervillkor
- 4.3.1 Det av Trafikverket föreslagna bullervillkoret innehåller inga maximalvärden för buller vid fasad. Eftersom det inte finns några bostäder i närheten av Liseberg och den verksamhet som bedrivs i Nöjesparken inte omfattas av definitionen för tyst verksamhet finns det risk att Lisebergs anställda och besökare kommer att utsättas för ohälsosamma bullernivåer.
- 4.3.2 Under Nöjesparkens öppettider vistas stora mängder besökare i området i och omkring parken. Huvuddelen av Nöjesparkens besökare vistas utomhus. Detta innebär att det finns en risk att ett stort antal människor utsätts för störningar på grund av buller från framför allt det öppna schaktet och byggetrafiken. Vidare pågår det i Nöjesparken på ett antal olika platser aktiviteter såsom konserter och teater. Det finns också ett stort antal uteserveringar i Nöjesparken.
- 4.3.3 För att störningar inte ska uppstå för personal i Nöjesparken, besökare eller vid konserter och teaterföreställningar måste det av Trafikverket föreslagna villkoret även reglera ett maximalvärde för buller vid fasad. För Liseberg är det särskilt föreställningar och konserter vid Kvarnteatern, Lisebergsteatern, Taubescenen och Stora Scenen; restaurangverksamheten i The Green Room; uteserveringen vid Wårdshuset; Huvudentrén samt verksamheten i Rondo, som är särskilt känsliga för bullerstörningar. Vid dessa byggnaders fasader anser Liseberg därför att det är lämpligt att riktvärdet för ekvivalent bullernivå ska vara 50 dB(A).
- 4.4 Damning
- 4.4.1 Trafikverket har såvitt Liseberg kunnat se inte närmare redogjort för i vilken omfattning störningar på grund av damning kan förväntas uppstå. Trafikverket har inte heller föreslagit något särskilt villkor som reglerar damning. Liseberg befarar att störningar på grund av damning kan komma att uppstå. Särskilt under torra och varma sommardagar. Trafikverket bör därför redogöra för vilka skyddsåtgärder som Trafikverket avser vidta för att minimera damning.

- 4.4.2 I bilaga 17 till kompletteringsyttrandet av den 29 juni 2016 anger Trafikverket att villkoren för buller, vibrationer och damning, kommer innehållas vid anläggningsarbetena se bl.a. sid. 21 i PM:et. Med hänsyn till att Trafikverket inte föreslagit något särskilt damningsvillkor önskar Liseberg ett förtydligande om Trafikverkets uppfattning om behovet av ett sådant villkor.
- 4.4.3 Eftersom damning är en av de förväntade miljökonsekvenserna av verksamheten är det lämpligt att tillståndet förenas med ett damningsvillkor.
- 4.5 Transporter
- 4.5.1 När Nöjesparken är öppen för besökare vistas ett stort antal besökare i anslutning till huvudentrén längs med Örgrytevägen. Ytan ligger i direkt anslutning till Örgrytevägen och området som besökarna kan uppehålla sig under kötiden och när de lämnar parken är därför begränsat. I dagsläget passerar 70 procent av besökarna till Nöjesparken in via huvudentrén, vilket innebär att det är 16 miljoner människor som årligen passerar huvudentrén. Med hänsyn till betydelsen av att säkerställa att inga risker eller störningar uppstår för Nöjesparkens besökare när de vistas vid huvudentrén är det motiverat med ett villkor om försiktighetsmått vid huvudentrén.
- 4.5.2 Trafikverket har i ansökan inte redovisat hur transporterna är planerade att ske under etapp 1 och 2. Liseberg kan därför i nuläget inte lämna några närmare besked om vilka transportvägar som är att föredra. Liseberg vill i god tid få ta del av den transportplan som Trafikverket ska presentera i enlighet med villkor 2 i regeringens tillåtlighetsbeslut. Detta för att Liseberg ska få möjlighet att lämna synpunkter på de av Trafikverket föreslagna transportvägarna för berg- och jordmassor och byggmaterial.
5. Brister i ansökan
- 5.1 Ingen utförlig beskrivning av påverkan på Lisebergs verksamhet
- 5.1.1 Liseberg har under ett flertal år medverkat vid möten med Trafikverket. Syftet med mötena har varit ett utökat samrådsförfarande. Liseberg har lagt ned mycket tid på att delta vid möten och på att utreda vilka försiktighetsmått och skyddsåtgärder som behöver vidtas för att inte påverka Lisebergs verksamhet negativt och utsätta anställda och besökare för skadliga störningar. Vid genomgång av ansökan har Liseberg emellertid kunnat konstatera att de synpunkter som framförts under mötena inte har tagits upp i ansökan och inte heller har inkluderats i de villkor som Trafikverket yrkat att tillståndet ska förenas med.
- 5.1.2 I kompletteringsrundan har Länsstyrelsen för Västra Götaland, aktbilaga 14, sid. 13 efterfrågat en beskrivning av påverkan på andra verksamheter genom

markanspråk och påverkan genom att verksamheter behöver flyttas. Trafikverket har inte kompletterat ansökan med någon sådan beskrivning utan hänvisar i denna del endast till avsnitt 7 i MKB för Järnvägsplanen. Detta avsnitt är mycket översiktligt och beskriver inte påverkan på Lisebergs fastigheter och verksamhet.

- 5.1.3 Som angetts ovan kommer verksamheten i och omkring Nöjesparken att utsättas för mycket stor påverkan under anläggningskedet. Trafikverket har inte berört denna påverkan i någon särskild del av ansökan. Med hänsyn till den stora påverkan som kan förväntas, anser Liseberg i likhet med länsstyrelsen att Trafikverket måste lämna en närmare beskrivning av hur anläggandet påverkar Lisebergs verksamhet och vilka försiktighetsmått och skyddsåtgärder som Trafikverket kommer att vidta för att säkerställa att störningar över miljömässigt acceptabel nivå inte uppstår.
- 5.2 Avsaknad av bullerutredning som utvisar bullernivåer i Nöjesparken m.m.
 - 5.2.1 I ansökan presenteras inte någon bullerutredning som närmare redogör för bullernivåerna på Lisebergs fastigheter under anläggningsfasen. Liseberg har tagit del av en tidigare utförd bullerutredning som visade att bullernivåerna inom området för Nöjesparken skulle uppgå till så höga nivåer som 100 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Efter att denna utredning togs fram har Liseberg inte fått ta del av någon ny bullerutredning som särskilt redogör för bullernivåerna inom Nöjesparken. Liseberg efterfrågar därför att Trafikverket kompletterar ansökan med en sådan bullerutredning.
 - 5.2.2 Trafikverket har inte närmare kunnat precisera vilka försiktighetsmått och skyddsåtgärder som ska vidtas om bullervillkoren överträds. Vidare anser Trafikverket att det i nuläget inte är möjligt att beskriva bullerpåverkan på varje enskilt avsnitt och vilka arbetsmetoder som ska tillämpas för att minimera buller i utsatta områden. Utifrån de utredningar som Liseberg tidigare tagit del av utgår Liseberg för att mycket höga bullernivåer kommer att uppstå i och omkring Nöjesparken. Nöjesparkens verksamhet kan inte flyttas om bullernivåerna överskrider de nivåer som anges i villkoren. Detta innebär att flyttning av verksamhet, som Trafikverket föreslagit som en skyddsåtgärd, inte kan användas för att minska störningar och olägenheter för Nöjesparkens besökare och personal.
 - 5.2.3 Trafikverket har inte närmare velat ange vid vilka delar av tunnelbygget som de byggmetoder som ger upphov till minst bullerstörningar ska användas. Exempel på byggmetoder som minimerar störningarna är att tunneln byggs genom så kallad ”Top-Down” metod, se avsnitt 4.2.3 i MKB:n. Vidare kan störningarna vid spontning minskas om tryckning eller vibrering används istället för slagning. En av orsakerna att Trafikverket inte vill ange byggme-

tod uppges vara att de tekniska metoderna skulle vara fixerade till en metod. Trafikverket uppger att man är tveksam till om detta är förenligt med lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Liseberg delar inte denna uppfattning utan anser att Trafikverket kan föreskriva en specifik metod, dvs. den miljömässigt bästa med ett tillägg om att entreprenören kan återkomma med förslag om en annan metod (som uppnår likvärdig skyddsnivå).

- 5.2.4 Mot bakgrund av att det i och omkring Nöjesparken finns ett stort behov av tillgänglighet anser Liseberg att Trafikverket i första hand ska åta sig att tillämpa de byggmetoder som innebär minst störningar från buller, vibration och damning, dvs. att bergtunneln ska anläggas genom Top-Down metod och att spontning ska ske genom tryckning eller vibreering.
- 5.3 Beskrivning av eventuell omledning av Mölndalsån
 - 5.3.1 Vid etappen Påslag Liseberg – Mölndalsån – Skår (km 461+280 -461 +550) kommer en tillfällig omledning av Mölndalsån att behöva göras. Detta beskrivs bl.a. i avsnitt 6.4 i MKB:n och i bilaga 17 till kompletteringsyttrandet den 29 juni 2016.
 - 5.3.2 I MKB:n har Trafikverket angett att de beräkningar som utförts i samband med projekteringen och miljöprövningsuppdraget visar att stabiliteten efter utbyggnaden kommer att vara tillfredställande mot brott. Liseberg har inte tagit del av dessa beräkningar.
 - 5.3.3 Liseberg har fått ta del av vissa utredningar, men anser att dessa inte i tillräcklig omfattning belyser den planerade omläggningens påverkan på Lisebergs fastigheter och anläggningar. Exempelvis saknas en beskrivning av påverkan och risker inom Stora Scenens område (dvs. scenen och det område där publiken vistas). Området är beläget i anslutning till Mölndalsån. Framför Stora Scenen har Liseberg tidigare vidtagit stabiliseringsåtgärder för att förhindra att marken kommer i gungning vid större scenframträdanden (där publiken ofta hoppar framför scenen). Det framgår inte av Trafikverkets utredningar att man beaktat områdets användning och behov av skyddsåtgärder.
 - 5.3.4 Med hänsyn till att Lisebergs fastighet Heden 40:38 ligger i direkt anslutning till det område där Mölndalsån kommer att ledas om är det av stor vikt för Liseberg att dessa utredningar ges in till domstolen eller att Trafikverket om uppgifterna finns i ingivet material sammanställer dem på ett lättillgängligt sätt.

- 5.4 Riskanalys och utredning av påverkan på Lisebergs anläggningar och byggnader
- 5.4.1 Liseberg har fått ta del av utredningar gällande riskanalyser på Lisebergs anläggningar och byggnader. Dessa rapporter är såvitt Liseberg kan se inte ingivna till mark- och miljödomstolen.
- 5.4.2 Liseberg anser att dessa riskanalyser bör ges in till mark- och miljödomstolen för att domstolen ska kunna ta ställning till om Trafikverket har beskrivit omgivningens känslighet för påverkan av vibrationer på ett korrekt sätt.
- 5.4.3 Vidare finns det i de riskanalyser Liseberg fått ta del ett antal brister som exempel kan nämnas följande.
- 5.4.4 Lisebergs högsta anläggning är Lisebergstornet. En del i Lisebergstornets konstruktion består av stag som är fastsatta i det underliggande berget. Trafikverket har i den riskanalys Lisebergs tidigare fått ta del av inte beaktat de risker som är förenade med sprängningsarbeten som kan påverka stagen som är förankrade (nedborrade) i berget.
- 5.4.5 När det gäller Rondo är utgångspunkten för Liseberg och Trafikverket att verksamheten som bedrivs där ska kunna fortsätta på samma sätt som idag. Detta trots att byggnaden i stor utsträckning berörs av det öppna schaktet. Att låta Rondo stå kvar under anläggningsperioden och vara tillgängligt för verksamhet är ett tekniskt sett mycket svårt arbete som Trafikverket inte be-lyst i sin helhet i de riskanalyser som Liseberg tagit del av. Exempelvis saknar Liseberg en redogörelse för hur en eventuell grundvattensänkning riskerar att påverkar de träpålar som Rondo är grundlagt med.
- 5.4.6 Med hänsyn till att de riskanalyser som Trafikverket tagit fram avseende byggnader och anläggningar i Nöjesparken är ofullständiga kan Liseberg i nuläget inte tillstyrka Trafikverkets villkor för vibrationer. De riskanalyser som utförts måste kompletteras/ fördjupas. De riskanalyser som tas fram ska vara heltäckande för de byggnader/anläggningar på Lisebergs fastigheter som riskerar att påverkas av anläggande av Västlänken.

Göteborg som ovan

Anders Heintze

/genom Sofia Johansson